

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
Художньо-графічний факультет
*Кафедра теорії і методики
декоративно-прикладного мистецтва та графіки*

ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНЕ МИСТЕЦТВО В НАЦІОНАЛЬНІЙ СИСТЕМІ ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ: СУЧАСНИЙ ДОСВІД І ПЕРСПЕКТИВИ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
II Всеукраїнської науково-практичної конференції

*м. Одеса
16-17 березня 2022 року*

УДК 745/749:37(477)(062.552)
Д28

У виданні представлено тези II Всеукраїнської науково-практичної конференції, що відбулася 16–17 березня 2022 року в Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» з ініціативи кафедри теорії і методики декоративно-прикладного мистецтва та графіки. Конференція збирала воедино досвід митців-просвітян, викладачів мистецьких освітніх закладів різних рівнів, діячів культури і мистецтв задля налагодження діалогу країн і регіонів, популяризації мистецьких традицій, виявлення ролі декоративно-прикладного мистецтва в розвитку сучасної художньої освіти.

Координатор проєкту

О. В. Ткачук

Упорядники:

кандидат педагогічних наук, доцент *О. В. Ткачук*,
старший викладач *Т. С. Штикало*

Відповідальні секретарі:

О. В. Ткачук, Т. С. Штикало

Друкується за рішенням вченої ради
Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(*протокол № 2 від 29 вересня 2022 р.*)

ISBN 978–966–927–868–5

© ДЗ «Південноукраїнський
національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського», 2022

цій. Саме той чи інший образ у багатьох випадках диктує авторам форму свого художнього втілення, а вона буває дуже різноманітною. Бурхливий розвиток гобелену в 60–70-ті роки привів до широкого розгалуження цього колись цілісного мистецтва, до появи різних видів декоративного ткацтва за композиційно просторовими принципами, застосуванням об'ємного прядива та всіляких технік. Усі ці пошуки своїм відважним новаторством, незвичайністю форм, активно збуджуючи уяву глядача, відвернули увагу від традиційного гладкого гобелену.

Композиції не просто оформляються декоративними плямами, а й формують особливе просторове середовище, насичуючи його зовсім несподіваними ефектами. Спостерігаються захопленість і зацікавленість авторів до органіки природних форм. Поряд з традиційною вовною гобелени насичуються іншими фактурними матеріалами. Поверхні творів стають рельєфними, різні структури волокон і переплетень взаємодіють з простором, доповнюючи і збагачуючи його.

Підсумовуючи вищесказане, можна стверджувати, що українське народне килимарство в усі часи свого становлення і розвитку активно наповнювало етнокультурне середовище. На сучасному етапі цей вид декоративно-ужиткового мистецтва зазнає колосальних впливів інших зарубіжних течій і стилів, що збагачують і насичують його технологічними можливостями.

Валюк Юрій Петрович

*доцент кафедри образотворчого мистецтва
Одеської державної академії будівництва та архітектури
yurii.sm.od@gmail.com*

ОБРАЗНО-СТИЛІСТИЧНА РОЛЬ КОМПОЗИЦІЇ У ФОРМУВАННІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ОСОБИСТОСТІ

Ключові слова: композиція, образ, стиль, дизайн, компетентність.

У підготовці студентів творчих напрямків (зокрема, у дизайн-освіті) одним із найважливіших етапів є уміння знаходити та створювати «композицію», а тому з необхідністю звертають увагу на композиційне уявлення та мислення у студентів, які не тільки сприяють ефективному розкриттю їх творчого потенціалу, а й надають

можливість формуванню та розвитку образно-стилістичної компетентності. Актуальним є кожне дослідження, тому що тенденції дизайн-освіти змінюють традиційні засади навчання, а при цьому виникають і нові умови проєкцій — композицій художньо-естетичної і проєктної культури, форми «творчої взаємодії» людини та дизайну, а сам феномен дизайну та дизайн-освіти є впливовим у сучасному суспільстві — у просторі культури виробництва тощо.

У сучасній дизайн-освіті композиція є важливим кроком до становлення (особливої) спеціальної образно-стилістичної компетентності особистості студентів як здатності до безперервного збагачення власного мистецького досвіду, розвитку стилю, естетичного смаку й концептуально-спеціальних здібностей.

В сенсі поняття «композиція» виокремлюємо, що композиція є одним з основних організуючих компонентів кожного художнього твору-результату, композиція надає цілісність, підпорядковує усі елементи один одному і цілому. Композиція «тримає» простір, організує його і підпорядковує так званим законам композиції. Знання в галузі композиції відіграють велику роль у розвитку образно-художнього стилю, а всі етапи роботи студентів над композицією є особливо важливими: від роздумів над образом — до розробки композиції, що створює умови і для розвитку їх компетентності.

Для розкриття поняття «образно-стилістична компетентність», звернемося до понять образ та стиль. Образ є єдність об'єктивного і суб'єктивного, логічного і чуттєвого, абстрактного і конкретного, загального та індивідуального, необхідного і випадкового, частини і цілого, змісту і форми. У свою чергу, метафори, образи, аналогії функціонують таким чином, що їх можна об'єднати в якості узагальненої структури схематизації досвіду як стилю. В цьому аспекті привертаємо увагу, що для сучасного дизайну і його стилю та дизайн-освіти процес «технічного мистецтва» — у просторі віртуального світу з його образами пов'язаний із загальними для мистецтва закономірностями композиціями, а саме їх створення потребує творчих зусиль та інтелектуальних можливостей. При цьому «віртуальна реальність» має свою власну образну мову, необхідно своєрідний спосіб мислення, творчі технічні можливості для виявлення і розкриття «образних можливостей».

В контексті уявлень про образно-стилістичну композицію можливо виокремити, що вона має всі характеристики особливого образно-об'єктного простору, утворюючи своєрідну «павутину взаємовідносин» образних елементів, а на основі такої «павутини» кожний

простір вплетений в іншу «соціокультурну віртуального рівня павутину» — з іншими центрами, що створює в результаті певний об'єктивний — «образно-цілісний» простір, а це, у свою чергу, вносить свої корективи у погляди на теоретико-методичні засади та принципи навчання дизайну.

На засадах традиційної художньої підготовки та одночасно взаємодії художників-дизайнерів із віртуальним простором в структурі інформаційно-програмних технологій на засадах навчання композиції необхідно враховувати відмінності у підходах до визначення сутності та змісту сучасного дизайну, виокремлення концепцій, що формують образно-стильові та культурно-ціннісні орієнтації дизайнера, його творчі позиції. Пропоновані завдання для формування образно-стилістичної компетентності створені таким чином, що вони не просто мають сприйматися студентами як абстрактні вправи, а мати реальну перспективу практичного втілення в серії робіт, які потім будуть використані в художньому оформленні закладу освіти чи у творчому самовираженні студента, отриманні ним насолоди від якісно втіленого художнього образу дизайн-засобами.

Поповнення знань, удосконалення вмій і навичок з художнього формотворення, застосування різних засобів для утворення композиції — в практиці активного продукування оригінальних за змістом, технічно майстерних та об'єктивно ціннісних творів, стає міцним підґрунтям для досягнення вершин і художньо-педагогічного професіоналізму і є ознаками самої можливості створення образно-стилістичної композиції. Основними результатами, що демонструють рівень розвитку та формування образно-стилістичної компетентності студентів, є: здатність до аналізу композиційної побудови творів образотворчого мистецтва різних часів; розширення знань про принципи створення тематичних композицій з фігурами; вдосконалення навичок кольорового моделювання об'ємної форми поста-ті людини, з передачею характерного складного руху, вирішенням просторових завдань; оволодіння методом послідовного зображення елементів композиції у процесі роботи над довгостроковою академічною постановкою та творчою роботою; закріплення вмій і навичок технік та технологій.